

HET KLEINE BEGIN VAN 'T

GROTE WERK

door Mevr. M. A. M. Rens-Boldingh

Wij, die in een Christelijke omgeving leven, zijn zo gewend geraakt aan het woord „zending”, dat het wel lijkt, alsof er alle eeuwen door zoiets als zending, heidenzending, heeft bestaan. Toch is dat in 't geheel niet het geval. De protestantse zending is niet meer dan ruim 200 jaar oud en de bredere belangstelling en organisatie in ons eigen land is nog geen 150 jaar oud. Die heeft, om zo te zeggen, tred gehouden met het beter belevan van de geloofswaarheden, die God door de Kerkhervorming aan de mensheid heeft gegeven. In tijden van kerkelijke verslapping zakte ook de zendingsthermometer beneden nul. Maar in een tijd van geestelijke opwekking gloeide de zendingssijver hoog op en werden er grote dingen gedaan, waarover het late nageslacht zich nu nog verbazen kan.

In de tijd vóór de Reformatie was er zeer zeker ook wel zending. Het waren echter de enkelingen die zich geroepen voelden en er dan ook zelf op uit trokken, met heldenmoed en doodsverachting. Zo heeft bv. Franciscus Xaverius zich beroemd gemaakt als zendeling en ontdekkingsreiziger.

Maar nu de protestantse zending. Die is ook niet begonnen als een grote organisatie; als een boom, die bij wijze van spreken, kant en klaar door de Here God op de aarde werd neergezet. Neen, die zending is langzaam gegroeid, evenals een boom in de natuur ook uiterst langzaam uit een nietig zaadje omhoog schiel.

Van één zo'n zaadje Gods, dat in goede aarde viel, en uitgroeide tot een machtig en gezegend werk, wil ik jullie nu vertellen.

't Zaadje viel eeuwen geleden, toen ± 1410 Johannes Huss priester was in Praag. Deze Johannes Huss wor-

stelde met twee vragen, die voor zijn tijd zeer moeilijk, ja, levensgevaarlijk waren, omdat ze de traditie van de Roomse kerk aantastten.

De eerste vraag was: waarom mogen de gewone gelovigen bij de mis (het H. Avondmaal), niet de wijn gebruiken, terwijl Christus dat bij de inzetting zelf verordend heeft? De tweede vraag was: waarom zingt in de godsdienstoefeningen wel een priesterkoor, doch niet de gemeente zelf?

Geleid door Gods Geest, vond Huss het antwoord op deze vragen. In het vervolg deelde hij het gehele Avondmaal met brood en wijn aan zijn gemeente uit en weerklonken in zijn diensten de lofzangen van de gemeente.

Het gevolg van deze heldhaftige houding was, dat hij wegens ketterij en voor het Concilie te Constanz werd gedaagd. En daar in 1415, ondanks het vrijgeleide van keizer Sigismund, tot de brandstapel werd veroordeeld. Zijn as werd plechtig in de vier windrichtingen verstrooid, opdat de gedachtenis aan deze ketter eveneens vervliegen zou.

Maar dit nu gebeurde niet. Zijn volgelingen, de Hussieten, bleven getrouw. Het zaad was in goede aarde gevallen. Er zou een forse boom uit opgroeien. Want God had in Johannes Huss een werk begonnen. En Hij volvoert zijn zegenend werk, dwars tegen alle boze beraadslagingen der mensen in.

HET KLEINE BEGIN VAN 'T GROTE WERK

door Mevr. M. A. M. Renes-Boldingh

We schrijven het jaar 1627. Een gezelschap vluchtelingen neemt op de grens tussen Duitsland en Bohemen, afscheid van het vaderland. Ze zijn vluchtelingen om des geloofs wil. Uit de strijdbare Hussieten is in 1467 de oude Broederkerk gegroeid, de eerste Protestantse kerk ter wereld. Deze Broederkerk is een martelaarskerk geworden. Hoog laaide de vervolging van Roomse zijde over hen op en ten slotte maakte het Edict tegen de Protestanten in 1627 het leven in Bohemen onmogelijk. Velen keerden, ten einde raad, terug tot de Roomse kerk. Maar vele anderen verkozen de bal-

weg voert naar Polen, maar ook daar vinden hem zijn vervolgers en steken zijn huis boven hem in brand. Hij ontkomt en vlucht naar het veilige Zweden. Daar ontmoet hij de Hollandse koopman De Geer, die in Amsterdam, aan de Keizersgracht, in het „huis met de hoofden” woont. Meneer De Geer neemt Comenius mee naar Amsterdam en omringt hem daar met alle goede zorgen. Nog vele jaren mag Comenius daar leven en werken, geëerd door ieder die hem kent. Zijn graf echter is in Naarden, in de voormalige Franse Kerk.

Maar hoe ging het in Bohemen met de Oude Broederkerk? Moest het zaad, dat de Here God in het martelaarsbloed van Huss had uitgezaaid, na ruim twee eeuwen toch ondergaan?

Neen, dat gebeurde niet. Er bleven gelovigen, getrouwen over. Ze vluchtten het woeste gebergte in; ze leefden in holen en spelonken; ze leden armoe, honger en kou. Maar de Here hielp hen en zij bleven trouw. Ze zochten elkaar op en hielden geheime

lingschap, en trokken naar Duitsland, dat toen vrijwel een Protestants (Luthers) land was.

Bij het reisgezelschap van 1627 is Amos Comenius, de beroemde opvoedkundige, die tevens de laatste bisschop van die oude Broederkerk is. Hij heeft gewerkt in zijn vaderland en onder zijn gemeenteleden, zo lang hij kon en met al zijn rijke gaven. Nu verlaat hij op aandringen van zijn vrienden het land. Grote droefheid is er in zijn hart. Hij ziet de ondergang van zijn kerk, die toch een stichting des Heren was, nabij. Zijn

samenkomsten, waar de Bijbel gelezen werd en waar hun mooie, oude liederen weerklonken. Hun leven bleef echter, voor wat het aardse betreft, zonder uitzicht, want de Roomse vervolging bleef woeden met toenemende kracht. En toch — zonder dat één van deze vervolgdgen het vermoede-

Pinksteren

Handelingen 2

Een sterk gedruis
Vervult het Huis,
't Huis waar de Apostelen eendrachtelijk verkeren :
't Is alles stil en kalm rondom,
Toch schudt de wind het Heiligdom :
Het is de Geest des Heeren !

De Heil'ge kwam :
Een zachte vlam
Daalt op hun hoofden neer en flikkert zonder deren :
En van hun lippen stroomt geluid
Van twintig vreemde talen uit :
Het is de Geest des Heeren !

Ge ontzet u, Jood
En Joodsgeenoot
Te horen uit hun mond wat niemand hen kon leren,
Maar wacht u, wacht u voor de spot !
Die uit de Apostelen spreekt is God,
Het is de Geest des Heeren !

Ja, Jezus leeft,
De Vader heeft,
Op zijn gebed, de Geest gezonden in ons midden
Dies wordt op aard' de naam gevreesd
Van Vader, Zoon en Heil'gen Geest,
Die wij als God aanbidden.

Nic. Beets.

En in het Nieuwe zegt de Here Jezus:
„Uw Vader weet, wat ge van node
hebt”. Deze twee woorden zijn op
wonderbaarlijke manier over de Oude
Broederkerk in vervulling gegaan.
den kon — toch had God reeds uit-

komst voor hen gereed. Hij volvoer-
de reeds zijn plannen aan de andere
zijde van de grens.

„Eer zij roepen, zal Ik antwoorden”
spreekt God in het Oude Testament.

HET KLEINE BEGIN VAN 'T

GROTE WERK

door Mevr. M. A. M. Kees-Boldingh

Weer springen we jaren over. Van 1415, de martelaarsdood van Huss, was het in 1627, toen Amos Comenius om zijn geloof uit Bohemen moest wegvluchten. Nu gaan we naar het jaar 1700. Voor ons, mensen, zijn dit reuzensprongen. Voor God de Heer, die waakt over Zijn werk, zijn echter duizend jaren als één dag. Niet voor niets is het spreekwoord ontstaan: „Gods molens malen langzaam”. Ze werken echter óók zeker. Zijn werk wordt altoos trouw volbracht en niemand kan het keren.

In dat jaar 1700 wordt op 26 Mei een kleine edelman geboren, Nikolaus Ludwig, de latere Graaf van Zinzendorf. De bezittingen van zijn vader liggen in Silezië en reiken tot aan de Boheemse grens. Door de vroege dood van zijn vader wordt het kleine gravenkind opgevoed bij zijn grootmoeder en tante. Deze omringen hem met liefde en goede zorgen en leiden hem al vroeg tot Jezus. Later moet hij, als alle adellijke jongens, naar een goede kostschool. Hier groeit in hem zijn levensideaal om samen met anderen voor de Here Jezus te leven en te werken. De grote zendingsgedachte groeit in hem. Hij sticht een jongensbond, die ze het Mosterdzaadje noemen. De leden beloven plechtig, in hun later leven de Heiland te dienen en Zijn Naam groot te maken, waar het leven hen ook voeren zal. Dit Mosterdzaadje was jongenswerk en is niet gebleven. Maar de belofte is wél gebleven en weinig vermoedde de veertienjarige jonge graaf, dat God hem een andere vereniging, een andere bond zou schenken, waarin hij zijn levensideaal ten volle zou kunnen uitwerken.

De tijd gaat voorbij, de jonge graaf wordt volwassen. De kostschooljaren liggen achter hem, hij krijgt een hoge regeringsbetrekking aan het hof

te Dresden. Hij aanvaardt ook het bestuur over zijn rijke bezittingen en bidt de Heer dagelijks om een weg, waarop hij al zijn gaven in Zijn dienst zal mogen besteden.

Terwijl God dit jonge leven zo gereed maakt tot zijn dienst, aan de Duitse kant van de grens, wordt aan de Boheemse kant velen de vervolging te machtig. Ze besluiten tot de vlucht, hoewel zelfs het vluchten hun verboden is. Maar er zijn geheime paden en één hunner, een timmerman, Christiaan David, schijnt al die paden te kennen. Hij is een dapper, gelovig en doortastend man, deze Christiaan David en hij biedt zich aan als gids. Bij nacht, wanneer de nevelen tussen de bergwanden hangen, brengt hij kleine gezelschappen de grens over. Berooide vluchtelingen, mannen zonder werk, moede vrouwen met kleine kinderen op de arm, zonder geld maar

met honger en met als totale bezitting niet meer dan de kleren, die ze aan hun lijf hebben. Maar in hun hart zijn het rijke koningskinderen. Daar woont de zekerheid, dat Jezus Chris-

Johan Sebastiaan Bach

21 MAART 1685 - 28 JULI 1950 WETENSWAARDIGHEDEN

Heel vaak zie je, dat begaafde mensen — genieën noemt men ze wel — zolang ze leven weinig worden gewaardeerd en geëerd.

Om maar 'es één voorbeeld te noemen. Rembrandt van Rhijn, de grootste van Neerlands schilders, is in armoede gestorven. Pas ná zijn dood kreeg hij naam!

Nog sterker zal dat zijn in de wereld van de muziek. Van muziek hóuden, doen velen, maar haar begrijpen en dus verstaan, wat de componist er mee zeggen wil, doen slechts enkelen.

Dat heeft de grootste musicus ter wereld, Johann Sebastiaan Bach ook

in zijn leven ondervonden.

Zonder twijfel heb je deze beroemde naam wel vaker gehoord.

't Is wel een heel muzikale familie, waaruit hij voortgekomen is. Er zijn zelfs meer dan 50 personen, die de naam Bach dragen en allemaal buitengewoon muzikaal begaafd waren.

Maar hoog boven die allen steekt de grote Johann Sebastiaan uit. Bij die verbluffende muzikaliteit is wel het heerlijkste, dat hij het heel eenvoudig, steeds als zijn plicht heeft gezien God, de Schepper van hemel en aarde, de Schepper van alles, in en door de muziek te eren. Hij heeft dat gedaan. Later moet je 'es gaan luisteren naar zijn machtige oratoria, zoals de „Mattheus Passion”, waarin hij het lijdensevangelie naar de beschrijving van Mattheus weergeeft. Je komt er, mits je luisteren kunt, diep van onder de indruk.

En toch vond hij zelf, dat zijn muziek nauwelijks goed genoeg was, om zijn God te loven.

De 20ste Juli j.l. was het 200 jaar geleden dat hij stierf.

Op zo'n gedenkdag komen natuurlijk allerlei herinneringen uit het leven van deze grootmeester naar voren.

tus hun Verlosser is, waardoor ze zich kinderen Gods mogen noemen.

Eindelijk wordt na een reis vol moeite en angst de grens overschreden. Een smalle weg voert door hoge dennen- en beukenwouden. Een lofzang klinkt op uit de moede kelen. De vervolgdén zijn in veiligheid. Christiaan David heeft hun weg goed gekozen. Ze bevinden zich op het landgoed van de jonge graaf van Zinzendorf. Vol vertrouwen hakken ze bomen om en bouwen een paar blokhutten. En Christiaan David leest hun voor de 84e psalm. :

„Hier vindt de vogel een woon-

plaats en de zwaluw haar nest, waar zij haar jongen bergt”.

Wanneer later de vluchtelingen officieel om toestemming vragen, zich hier te mogen vestigen, wordt hun die met dank aan God verleend.

Zo doen trouwe mensen hun werk. Maar achter dit alles staat God, die Zijn Grote Werk bestuurt. Hij heeft de boom van de oude Broederkerk wel hevig laten kappen en snoeien. En nu heeft Hij hem overgeplant in betere grond. Hier zal de boom opnieuw wortel schieten en groeien en bloeien. De Oude Broederkerk leeft verder als vernieuwde Broederkerk.

HET KLEINE BEGIN VAN 'T GROTE WERK

door Mevr. M. A. M. Rens-Boldingh

In Kopenhagen, Denemarkens hoofdstad, zijn luisterrijke kroningsfeesten. We schrijven het jaar 1731 en Christiaan VI wordt tot Koning gekroond. Hoge regeringspersonen uit alle delen der aarde zijn uitgenodigd de feesten mee te vieren en onder die groten is ook de graaf van Zinzendorf. Met hem zijn er afgevaardigden uit Nederland, Frankrijk, Engeland, en vele andere landen. Maar ook uit de Deense overzeese bezittingen; uit Trankebar, West-Indië en Groenland. De Kopenhagers kijken hun ogen uit, want het personeel dat deze afgevaardigden hebben meege-

bracht bestaat voor een deel uit kleurlingen. En mensen van een andere kleur dan de blanken, waren toen in Europa vrijwel onbekend.

Er is één jonge negerbediende, die met zijn heer uit West-Indië is meegekomen. Hij heet Anton en deze Anton trekt buitengewoon de aandacht van Zinzendorf. Deze voelt zich niet te hoog om met de eenvoudige negerjongen lange gesprekken te houden. Anton laat al zijn wantrouwen varen en vertelt van het lijden, dat zijn familieleden als plantageslaven dag en nacht te verduren hebben. Door deze verhalen werpt Zinzendorf

Het Monument der Reformatie, midden in de stad Genève

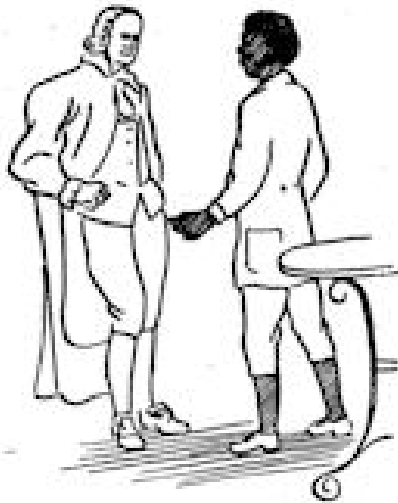
kan het volk Gods Woord kopen en lezen. En hoeveel werk Luther nog meer gedaan heeft, zou ik niet kunnen zeggen!

In 1525 wordt hij monnik af en trouwt met..... Zij heeft hem bij

zijn vermoënd werk altijd trouw geholpen.

In 1546 sterft hij en wordt begraven in de slotkerk te.....

En als je straks het Lutherlied zingt denk je aan psalm.....

een blik in een wereld vol onuitsprekelijke nood. Hij voelt, dat hij helpen moet. De maatschappelijke toestanden kan hij niet veranderen. Maar — kan hij niet aan deze ellendigen de Boodschap van Jezus Christus gaan brengen, die ook voor de aller-ellendigsten een Zaligmaker en Verlosser wil zijn? Met een diep bewogen hart heft hij de handen op tot God. „Hier hebt Gij mij, Heer, met alles wat ik heb, gereed om Uw bevelen uit te voeren”.

Van nu af aan hunkert de graaf naar het eind van de feestelijkheden. Eindelijk is het zo ver, hij reist huiswaarts naar zijn bezitting in Silezië. De negerjongen Anton reist met hem mee. De broeders, de vluchtelingen uit Bohemen die inmiddels tot vele honderden zijn aangegroeid, moeten ook weten van de onmenselijke nood der plantageslaven. Daarna zullen ze gezamenlijk afwachten welke weg God hun zal wijzen. Een samenkomst wordt belegd, waarop de graaf spreekt, met Anton naast zich. Zijn gloeiende woorden maken diepe indruk. Wanneer aan het eind van zijn rede zijn vraag weerklinkt: „Wie uwer wil daarheen gaan, om aan die ellendigen het Evangelie te brengen!” staan er twee broeders op. Zij bieden zich aan, om naar het verre, onbekende Westen te trekken in dienst van de Heer en de medemens. Het zijn Leonard Dober en David Nitschmann. Ze kennen het klimaat en de

taal niet, ze krijgen geen bijzondere opleiding en vragen niet om uitrusting of salaris. Ze kunnen niet eens hun reis van te voren bespreken. Ze vragen zich niet af, of ze wel ooit weer heelhuids terug zullen komen. Ze gaan met niets anders dan met een groot en sterk geloof in hun Hemelse Meester. En in de overtuiging, dat de achtergebleven gemeente zonder ophouden voor hen zal bidden. Wanneer ze kort daarna, te voet, de reis aanvaarden, hebben ze met elkaar zeven en een halve rijksdaalder op zak. Dit lijkt Zinzendorf wel wat erg weinig; hij geeft hun er nog zeven en een halve rijksdaalder bij. Daarmee gaan ze op weg naar Kopenhagen. Vandaar brengt een Nederlands koopvaardij-schip hen naar St. Thomas, het eiland van de Deense Antillen, waarover Anton heeft verteld. Geheel onopgemerkt vertrekken de beide eenvoudige mannen, door niemand uitgeleide gedaan, door niemand toegesproken. En toch is dit stille vertrek een van de grote daden Gods geweest. Met de reis van deze broeders is het machtige werk der wereldzending begonnen.

EEN MOEILIK RAADSEL.

Twee jongens waren bezig elkaar raadsels op te geven.

De jongste zei eindelijk: „Nu weet ik een mooie. Het heeft verren en het blaft. Wat is dat?”

Dat kon de ander niet raden en hij gaf het op.

„Een kuiken!” riep de eerste toen.

„Dat kan niet”, zei de oudste, „een kuiken blaft toch niet!”

„Nou ja”, was 't antwoord, „dat heb ik er alleen maar bij gezegd om het wat moeilijker te maken”.

wonderlijke, blanke, baardige mannen
volkomen uitgemaakt, maar Kon-Tiki
en zijn naaste getrouwen ontmaften
en wisten tenslotte de kust te berei-
ken, vanwaar ze over zee naar het
Westen verdwenen".

Nu is het voor Dr. Heyerdahl heel dui-
delijk. De stamvader der Polynesiërs is
niemand anders dan de uit Peru ver-
dreven Zonne-Tiki. Bijzonderheden over
het leven van Kon-Tiki, over heel oude
plantsnamen rond het Titica-meer in Pe-
ru, vindt Heyerdahl in de verhalen der
Polynesiërs nauwkeurig terug.

Wat is hij blij!

1947. De eerste *ethnoloog*, Dr. Thor
Heyerdahl, durft beweren, dat de Poly-
nesiërs afkomstig zijn uit Peru.

Als hij er over schrijft of vertelt, haalt
men de schouders op en glimlacht. Onmo-
gelijk! Want men zit met de open vraag:
„Hoe hebben dan deze mensen, over duiz-
enden kilometers Oceaanwater heen, de
Zuidzee-eilanden kunnen bereiken? Per
schip, per kano?

Nee, die hadden ze niet!

Aarzelend zegt Heyerdahl: „Met vlot-
ten! Vlotten van balsabomen!"

Met een vlot kan men toch geen oceaan
bevaren, werpt men hem tegen.

„Dat zal ik jullie bewijzen", is het
gewaagde antwoord van de jonge Noor.

Hij heeft z'n plannen klaar om zelf op

een vlot, met wind en zeestromingen mee,
vanaf de Peruaanse kust de tocht te ma-
ken naar de Polynesische eilanden.

Jongens, sla nu nog even in je atlas
de kaart der zeestromingen op en dan
varen we de volgende maal met Heyer-
dahl en zijn vrienden op het balsa-vlot
Kon-Tiki mee.

HET KLEINE BEGIN VAN 'T GROTE WERK
door Mevr. M. A. M. Rens-Boldingh

De vluchtelingen uit Bohemen hebben
hun nederzetting op Zinzendorfs land-
goed Herrnhut genoemd. Dat betekent
„onder des Heren hoede".

De Herrnhutters vormen geen streng
gesloten gemeente; nog velen, die om hun
geloof worden opgejaagd of vervolgd, voe-
gen zich bij hen. Zo verzamelen zich daar
mensen uit allerlei landen. Hugonoten uit
Frankrijk, Doopsgezinden of Mennonieten
uit Nederland, en weer anderen uit de
Lutherse landen. Want in de Protestantse
landen, of ze nu Lutherse of Calvinistisch
heten, hebben de minderheden in het ge-
loof het slecht. Vaak worden ze vervolgd,

zoals vroeger de Roomse kerk de jonge
Protestanten vervolgde. Velen van hen
kloppen in Herrnhut aan en voor zover
ze werkelijk Christus als hun Redder be-
lijden, worden ze opgenomen. Want Zin-
zendorf heeft een ruim en liefdevol hart
en Herrnhut kan naar alle kanten wor-
den uitgebouwd. „Deze mensen hebben
geen dak boven hun hoofd", zegt hij tel-
kens weer. „Laten wij hun ook geestelijk,
een dak verstrekken".

Het wordt geen gemeente van heiligen,
daar in Herrnhut. Zo iets is hier op
aarde onmogelijk. Maar wel wordt het
een gemeente van verlorene zondaren, die

nu hun Redder willen dienen met inzet van hun hele leven. Geen wonder, dat steeds meer broeders zich opgeven om in zendingdienst te gaan.

Zinzendorf heeft de toenmalige wereldkaart eens bekeken. Hoeveel volken zijn er nog, die nooit van de Heer Jezus hebben gehoord? Die zonder Hem moeten leven, en ook — sterven. Die zonder Hem de eeuwigheid binnengaan. En welk een toestanden moeten er onder die verre volkeren heersen, gezien de verschrikkingen waarvan de neger Anton verteld heeft! Zinzendorf en zijn broeders besluiten om met de Evangelieboodschap naar de meest verwaarloosde, meest ellendige volkeren te gaan, waarmee tot nu toe geen blanke zich heeft willen of durven bemoeien. Even eenvoudig en vol vertrouwen in hun Zender trekken ook de volgende boden uit. In de loop der jaren omspannt de zending die van Herrnhut uitgaat, de gehele wereld. Ze gaan tot de Hottentotten en kaffers van Afrika, naar de menseneters van Midden Australië, naar de verstrooide Thibetanen van het hoge Himalaja-gebied, naar de Eskimo's van Groenland, Labrador en Alaska, naar de Indianen van Noord-Amerika en Californië, naar de plantageslaven van de West-Indische eilanden en Suriname. De broeders gaan zonder vooropleiding, zonder uitrusting, zonder tractement. Waar ze komen moeten ze evenals Paulus, hun grote voorganger, met eigen handen de kost verdienen. Ze gaan ook zonder voorbehoedmiddelen tegen de gevaren van het tropische klimaat, zonder kennis van de ziekten, die hen daar kunnen aangrijpen. Ze gaan alleen maar met een groot geloof en een warm hart. En met bereidheid alles te offeren, ook hun le-

ven, waarmee hun Meester dat vraagt.

Dit offer wordt meermalen gevraagd. Talloos zijn de graven, die in de woeste

binnenlanden gedolven moeten worden. Maar anderen nemen met vreugde de opengevallen plaatsen weer in. De wereldzending gaat door en breidt zich uit. En in duizenden arme, donkere harten wordt het licht der hoop ontstoken. Duizenden bange bevroese zielen weten zich aan de macht der boze geesten ontrukkt door Jezus Christus, die ook hun Redder en Bevrijder wil zijn. De oude boom, die door Gods eigen hand is overgeplant, is uitgegroeid, groter en rijker dan tevoren. Hij begint vruchten te dragen in alle landen der wereld.

OPLOSSING

Kerstprijsvraag.

Verticaal: 1 Bethlehem — 2 Isai — 3 W.A. — 4 Elihu — 5 Mara — 6 raam — 7 huis — 8 ijs — 9 ze — 10 Elim — 11 noot — 12 telraam — 13 Othniel — 14 Oeral — 15 gomer — 16 Sem — 17 T.L. — 18 ee — 19 N.N. — 20

152

Abram — 21 talen — 22 Omar — 23 Amen — 24 nu — 25 alle.

Horizontaal: 4 Ebo — 26 Lem — 6 Rita — 27 Aula — 7 hm. — 3 wijzen uit het Oosten — 28 as — 29 elof — 31 hemelen — 30 Salmon — 32 rem — 33 Brit — 34 Asaël — 35 mamme — 24 n.l. — 36 nul — 37 el — 38 ere — 39 in.

HET KLEINE BEGIN VAN 'T GROTE WERK

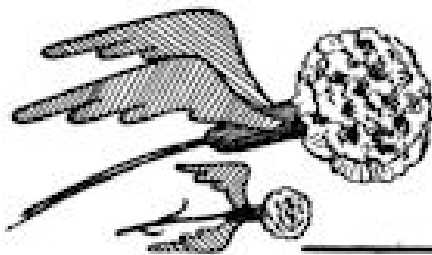
door Mevr. M. A. M. Rens-Booldingh

Hebben wij in Nederland, in onze tijd, nog iets te maken met het grote werk, dat de jaartallen 1415, 1627, 1731, draagt?

Ja, dat hebben we. En daarover wil ik nu in dit slotstukje nog iets vertellen.

In die eerste helft van de 18e eeuw, toen de broeders hun zendingsdienst begonnen, was Nederland nog een van de grootste zeevarende mogendheden. Onze koopvaardischepen doorkruisten alle wereldzeeën en legden op de meest onbekende kusten aan. Geen wonder, dat de broeders, die scheepsgelegenheid zochten naar Oost en West, die in Nederland gingen zoeken. 't Ging met die schepen toen niet zo vlot en regelmatig als nu. Vaak moest men maanden wachten, eer men met zo'n zeilboot mee kon. Daarom zag men uit naar een plaats, waar de broeders konden wachten en op hun verhaal komen van de wekelange voetreis, die ze dan al achter zich hadden. De Herrnhutters waren hier geen onbekenden. De graaf van

Zinzendorf had enkele malen Nederland bezocht en hier opwekkingsaankomsten gehouden. Ook de weduwe van Johan Willem Friso (die in 1711 bij de Moerdijk verdrong), Maria Louise, prinses van Oranje, werd in haar hart gegrepen. Op een van haar bezittingen, bij IJselstein, bood zij de broeders verblijfplaats aan. Zij bouwden hier een groot herenhuis en noemden het „'s Herendijk". Ze hadden er ook nog een andere naam voor, n.l. „Posthuis des Heren", omdat hier de moede reizigers kwamen rusten, alvorens verder te gaan. Later is dit Posthuis overgeplaatst van IJselstein naar Zeist. Een rijke Amsterdamse koopman, Cornelis Schellinger, die ook door de Herrnhutters tot waarlijk geloof was gekomen, kocht daarvoor hen het oude Slot, een rijke bezitting, die van Driebergen tot de Bilt en Huis ter Heide reikte. Hier is in de loop der jaren een grote Herrnhutter gemeente gegroeid, die de beide pleinen, het Broeder- en het Zusterplein bewoont. Een van de grootste huizen is

BLOEMEN *naar Perzië*

Bij ons stonden in Februari de bloemen op de ruiten. Te Aalsmeer, in de glazen kassen, bloeiden achter de ruiten de anjers. De beroete schoorstenen tussen de kassen vertellen je wel, dat er flink gestookt is, om zo vroeg reeds bloemen te hebben.

De anjers van Aalsmeer hadden wel een bijzondere bestemming. Ze moesten dienen voor de tafelversiering op de bruiloft van de sjah van Perzië.

Philips en de K.L.M. boden dit

kleurige geschenk van vijftienhonderd anjers met zes honderd takken *plumosus* aan.

Met een vliegtuig van de K.L.M. zijn de bloemen vervoerd.

De kweker heeft er bij het plukken rekening mee gehouden, dat de bloemen enkele dagen onderweg waren. Verwelken deden ze niet. Op de bruiloft hielpen de frisse bloemen van Aalsmeer het huwelijk van de Perzische sjah luister bij te zetten.

„KON-TIKI“

8000 KM. OP EEN VLOT
OVER DE GROTE OCEAAN

III.

In de vroege morgen van de 30e Juli schiet de uitkijkpost uit de mast naar beneden, om z'n makkers te wekken.

Hij heeft land gezien.

Voor het eerst, na 93 dagen van water en lucht.

Vogels scheren krijsend over het vlot, alsof ze Kon-Tiki een uitnodiging komen brengen om aan land te komen.

Hoe graag het zestal het ook wil, ze kunnen het niet. Machteloos staan ze tegenover de machtige zeestroom, die hen net langs het eiland voorbij voert. En met zwijgende blikken staren ze naar het eerste Polynesische eiland, dat ze wel mogen zien, maar niet betreden.

Maar ze fleuren weer op, als ze de volgende dag achter de horizon twee wolken zien omhoog stijgen, alsof er twee locomotieven staan te dampen.

Zoveel weten ze wel, dat daar twee eilanden moeten liggen. De kaart die aan boord is, noemt de beide namen. Het zuidelijkste heet Angatau.

Rustig rolt Kon-Tiki in de richting

„LAND IN ZICHT“

het kantoor van het Zeister Zendingsgenootschap, waar een deel van de grote wereldzending is ondergebracht, n.l. de zending in Suriname en de West. Want de twee grote wereldoorlogen hebben het éne grote werk in verschillende delen uiteen doen vallen. Het deel, dat Nederland toeviel, is onze West. Er is een groot werk geschied, daar in Suriname. De Creoolse kerk is geen zendingkerk meer, maar een eigen landskerk met eigen predikanten, onderwijzers en zendingelingen. Want altijd nog zijn er in die uitgestrekte gebieden Bosnegers en Indianen, die nooit van de Here Jezus hebben gehoord en die Hem toch zo nodig hebben in hun strijd met de duistere geesten. Behalve het werk van de prediking is daar ook nog het werk van de medische zending, die eigenlijk op zichzelf ook een prediking is van naastenliefde om Jezus' wil. Daar is de leprozerie „Bethesda“, waar de vele

melaatsen verpleging vinden. En daar is, meer naar het Bosland toe, het Prinses Juliana-ziekenhuis, dat openstaat voor alle lijdenden, van welk ras ze ook zijn. En steeds nog trekken er mensen uit Holland, of ook wel uit Denemarken, op uit, om samen met de Surinaamse broeders en zusters het grote werk voort te zetten. Al de draden, ook de vele zorgen, komen samen in dat grote huis op het Broederplein, het kantoor van het Z.Z.G., het Zeister Zendingsgenootschap.

Wanneer je deze zomer op een schoolreisje in Zeist mocht komen, is er gelegenheid iets van deze Herrnhutter gemeente te zien en te horen vertellen, alsook van het zendingswerk in Suriname. Er is altijd iemand, die gezelschappen, ouderen of jongeren, ontvangt en rondleidt. Men kan zich zelfs te voren opgeven bij het Z.Z.G., Broederplein 25, Zeist.